

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

(obowiązujące w zakresie prac prawodawczych
Rządu stosownie do zarządzenia Prezesa Rady
Ministrów z dnia 13 maja 1939 r. nr 55—63/4).

W A R S Z A W A
PREZYDIUM RADY MINISTRÓW

Zasady techniki prawodawczej.

CZĘŚĆ I.

AKTY USTAWODAWCZE.

Dział I.

Zasady ogólne.

§ 1.

1. Przygotowanie aktu ustawodawczego wymaga.
 - 1) uprzedniego dokładnego zbadania stosunków faktycznych w dziedzinie, którą normować zamierzamy,
 - 2) zaznajomienia się z dotychczasowym stanem prawnym,
 - 3) wyraźnego ustalenia celu, który chcemy osiągnąć przez wydanie aktu,
 - 4) ustalenia środków prawodawczych, które do tego celu najprościej i najskuteczniej prowadzą.
2. Przepisy aktu należy układać w ten sposób, aby nie wywoływały skutków, wykraczających poza cel zamierzony oraz niejasności lub niepewności w stanie prawnym.

§ 2.

Akt ustawodawczy powinien ujmować zagadnienie w jego całości. Nie można poprzestawać na opracowaniu przepisów fragmentarycznych, czyniących zadość doraźnej potrze-

bie, lecz pozostawiających poza obrębem aktu istotne części zagadnienia.

§ 3.

1. Należy tak ujmować zasadnicze konstrukcje prawne, aby od przyjętych w nich zasad nie trzeba było wprowadzać zbyt licznych wyjątków.

2. Jeżeli następstwa naruszenia przepisu (sankcje) nie wynikają dość wyraźnie z przepisów obowiązujących, należy sankcje te określić w projektowanym akcie ustawodawczym.

§ 4.

1. Redakcja przepisów powinna być ścisła i zwięzła, nie kazuistyczna lecz syntetyczna, niezbyt jednak oderwana od konkretnych sytuacji typowych, w życiu spotykanych.

2. Ujęć syntetycznych nie należy posuwać tak daleko, by wytwarzały niejasność i niepewność stanu prawnego.

§ 5.

1. Akt ustawodawczy powinien rozwiązywać wszystkie zasadnicze wątpliwości, jakie się nasuwają przy jego opracowywaniu. Nie można przekazywać pewnych zagadnień rozporządzeniom wykonawczym dlatego, że nasuwają trudności w ujęciu prawnym lub nie są należycie wyświetlone.

2. Rozporządzeniom wykonawczym przekazywać można, poza przepisami z zakresu techniki wprowadzania w życie aktu ustawodawczego, przede wszystkim przepisy, normujące zagadnienia o charakterze zmiennym, nie nadające się do utrwalenia w tekście aktu.

§ 6.

Sprawy wagi drugorzędnej należy ujmować w ten sposób, aby nie przesłaniały zagadnień natury zasadniczej.

§ 7.

Nie należy wprowadzać do aktu ustawodawczego zdań lub zwrotów, mających uzasadniać lub objaśniać treść nakazów lub zakazów prawodawcy.

§ 8.

1. Nie należy łączyć w jednym akcie ustawodawczym przedmiotów różnorodnych, ani też zmieniać lub uchylać przepisów, nie wiążących się ściśle z zakresem aktu.

2. W aktach ustawodawczych charakteru przejściowego nie należy zamieszczać przepisów, które mają trwale obowiązywać.

3. W przepisach szczególnych nie należy normować zagadnień, które znalazły już rozwiązanie w przepisach ogólnych.

§ 9.

1. Należy używać jednakowych wyrazów i terminów prawnych dla oznaczenia jednakowych pojęć, nie należy natomiast używać tych samych wyrazów lub terminów dla oznaczenia pojęć różnych. Zasady tej przestrzegać należy w obrębie całego ustawodawstwa.

2. Jeżeli trzeba wybierać pomiędzy różnymi wyrażeniami, istniejącymi w tekstach prawnych na oznaczenie tego samego pojęcia, należy oddać pierwszeństwo wyrażeniom, przyjętym w aktach o charakterze zasadniczym (np. w kodeksach).

3. Należy unikać używania wyrazów wieloznacznych oraz wyrazów, których treść i zakres nie mogą być przedmiotowo oznaczone.

4. Należy unikać używania terminów technicznych, nie będących w użyciu powszechnym.

5. Jeżeli zachodzi możliwość różnego pojmowania użytego wyrazu, należy go objaśnić.

§ 10.

1. Tekst aktu ustawodawczego powinien odpowiadać zasadom poprawności językowej.

2. Należy przestrzegać przyjętego w języku polskim szyku (układu) wyrazów oraz unikać długich okresów z wieloma zdaniami podrzędnymi. Nie używać nowotworów językowych (neologizmów), chyba dla wprowadzenia nowego pojęcia, nie

mającego odpowiedniego terminu w słownictwie powszechnie przyjętym. Nie używać wyrazów lub zwrotów obcych, jeżeli mają odpowiedniki polskie, ani też nie nadawać wyrazom znaczenia innego, niż powszechnie przyjęte.

3. Spis najpospolitszych wyrażen niewłaściwych oraz ich poprawnych odpowiedników zawiera załącznik Nr 1.

§ 11.

1. Do projektu aktu ustawodawczego dołącza się uzasadnienie.

2. Uzasadnienie powinno tłumaczyć rację wydania aktu ustawodawczego i rację każdego z jego przepisów, jeżeli nie wynika ona w sposób oczywisty z samej treści aktu. Uzasadnienie powinno się w zasadzie dzielić na część ogólną i szczegółową.

3. Z treści uzasadnienia powinna wynikać różnica pomiędzy dotychczasowym stanem prawnym, a stanem projektowanym.

4. W uzasadnieniu nie należy powtarzać, choćby w innej formie, przepisów, które zawiera tekst projektowanego aktu ustawodawczego.

D z i a ł II.

Układ rzeczowy aktu ustawodawczego.

Rozdział I.

Tytuł aktu ustawodawczego.

§ 12.

1. Tytuł projektu aktu ustawodawczego składa się: 1) z oznaczenia rodzaju aktu (ustawa, dekret Prezydenta Rzeczypospolitej), 2) z ogólnego określenia przedmiotu aktu. Po podpisaniu aktu przez Prezydenta Rzeczypospolitej tytuł uzupełnia się datą podpisu, która się staje wówczas drugą częścią tytułu. Każdą część tytułu podaje się w oddzielnym wierszu.

2. Określenie przedmiotu aktu ustawodawczego powinno być zwięzłe. Nie należy powoływać w nim zbiorów praw oraz dat i liczb. Jeżeli określenie to nie jest przymiotnikowe, należy je rozpoczynać od przyimka „o”, w przeciwnym razie należy je łączyć z pierwszą częścią tytułu (np. ustawa wodna).

3. W aktach ustawodawczych, normujących obszerne dziedziny prawa w ich całokształcie, drugą część tytułu należy zaczynać, zależnie od charakteru aktu, od wyrazów „kodeks”, „prawo”, „ordynacja”, stawiając te wyrazy w pierwszym przypadku i uzupełniając je wskazaniem przedmiotu aktu (np. kodeks karny, prawo przemysłowe, ordynacja podatkowa).

Rozdział 2.

Kolejność przepisów w akcie ustawodawczym.

§ 13.

Dekrety rozpoczyna się od powołania ich podstawy prawnej w sposób następujący:

1) „Na podstawie art. 55 ust. (1) ustawy konstytucyjnej i ustawy z dnia (Dz. U. R. P. Nr . . . , poz. . .) postanawiam co następuje:”

2) „Na podstawie art. 55 ust. (2), art. 25 ust. (5), art. 63 ust. (1), art. 74, art. 79 ust. (2) ustawy konstytucyjnej postanawiam co następuje:”

§ 14.

Na wstępie aktu można umieścić przepisy ogólne: 1) o zakresie stosunków przez akt objętych albo z aktu wyłączonych, 2) o zasadach wspólnych dalszym przepisom, 3) o terminologii lub skrótach w akcie użytych.

§ 15.

1. Przepisy szczegółowe umieszcza się po ogólnych; po przepisach szczegółowych idą przejściowe i końcowe.

2. Kolejność układu przepisów szczegółowych jest następująca: 1) przepisy materialne, 2) formalne, 3) karne.

§ 16.

Przepisy ogólne i szczegółowe należy układać w jednolite zespoły, nazwy zaś „przepisy ogólne“, „przepisy szczegółowe“ itd. można zastępować nazwami, oznaczającymi treść poszczególnych części aktu ustawodawczego.

Rozdział 3.

Układ przepisów karnych.

§ 17.

Sankcje karne należy ustanawiać albo za naruszenie prawa, stanowiące w poczuciu społecznym przestępstwo, albo za naruszenie, doniosłe w swych skutkach, wobec którego sankcje prywatnoprawne i administracyjne byłyby niewystarczające lub nieskuteczne.

§ 18.

1. Nie należy tworzyć norm karnych szczególnych dla przypadków, podpadających całkowicie pod ogólną normę karną.

2. Nie należy w przepisach karnych używać zwrotów: „o ile dany czyn nie stanowi przestępstwa surowiej karanego“ albo „o ile dany czyn nie ulega karze w myśl innych przepisów“.

3. Przepis karny zaczyna się od wyrazu „kto . . .“, chyba że norma dotyczy tylko pewnej kategorii osób („urzędnik, który przekraczając swą władzę . . .“).

§ 19.

1. W przepisach, ustalających istotę czynu przestępnego, nie należy używać określeń „bezprawnie“, „świadomie“ itp.

2. Jeżeli chodzi o czynność, która staje się bezprawiem na skutek niezachowania warunków prawem wymaganych, należy użyć zwrotu: „kto wbrew przepisom art. . . .“.

§ 20.

1. Określenia „umyślnie” można użyć tylko wtedy, gdy czyn przestępny ze względu na kwalifikację karną ma być wykroczeniem, występkiem skarbowym albo przestępstwem podatkowym, wina zaś nieumyślna ma być wyłączona.

2. Określenia „nieumyślnie” można użyć tylko wtedy, gdy czyn przestępny ma być występkiem, zagrożonym karą również w razie popełnienia nieumyślnego. W tym przypadku w drugiej części przepisu karnego należy użyć zwrotu: „jeżeli sprawca działa nieumyślnie....”.

§ 21.

1. Nie należy odwoływać się w przepisach karnych do nakazów lub zakazów zawartych w akcie ustawodawczym, chyba że nakaz lub zakaz wyrażony został w przepisach aktu w sposób, wyczerpujący istotę czynu przestępnego; można wówczas użyć zwrotu: „kto wykracza przeciwko przepisom art...”.

2. Jeżeli chodzi o nałożenie kary za przekroczenie rozporządzeń (zarządzeń), wydanych na podstawie aktu ustawodawczego, można użyć zwrotu: „kto wykracza przeciwko nakazom lub zakazom, zawartym w rozporządzeniach (zarządzeniach), wydanych na podstawie art . . . ”.

§ 22.

1. Nie oznacza się dolnej granicy sankcji karnej, chyba że chodzi o podwyższenie przewidzianego w k. k. najmniejszego wymiaru kary w obrębie danego środka karnego; granicy górnej nie oznacza się tylko wtedy, gdy ma ona być równa najwyższemu wymiarowi danego środka karnego.

2. Sankcja karna może mieć postać alternatywną (np. kara więzienia do lat 5 lub aresztu, kara aresztu lub grzywny) albo, w obrębie kary pozbawienia wolności i grzywny, można przewidywać karę łączną. Połączenie kar może być obowiązkowe lub pozostawione uznaniu sądu; w ostatnim przypadku

należy użyć zwrotu: „obok kary aresztu sąd może wymierzyć grzywnę”.

3. Sankcję karną wyznaczać należy samoistnie, bez odwoływania się do przepisów innej normy karnej.

§ 23.

1. O okolicznościach obciążających lub łagodzących mówić należy tylko wtedy, gdy chodzi o powiązanie z nimi już to surowszej, już to złagodzonej sankcji karnej (np. art. 248 § 2, art. 142 k. k.).

2. O karach dodatkowych mówi się tylko wtedy, gdy chodzi o wprowadzenie kary dodatkowej nieznannej kodeksowi karnemu lub o wprowadzenie kary dodatkowej jako obowiązkowej tam, gdzie kodeks karny pozostawia jej orzeczenie uznaniu sądu.

§ 24.

1. Wykroczenia należy poddawać naogół orzecznictwu władz administracyjnych przez użycie zwrotu: „do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w art. . . . powołane są powiatowe (wojewódzkie) władze administracji ogólnej (inspektorowie pracy, władze górnicze, urzędy miar)”.

2. Brak oznaczenia władzy, powołanej do orzekania w sprawach o wykroczenia, świadczy o przekazaniu tych spraw sądom.

§ 25.

Nie należy normować w przepisach szczególnych właściwości sądów, powołanych do orzekania w sprawach o przestępstwa, przewidziane w danym akcie ustawodawczym, chyba że względ na nasilenie przestępne czynu lub na inne okoliczności charakteru wyjątkowego każe odstąpić od przepisów ogólnych (art. 16 i 19 k. p. k.).

§ 26.

Przy przestępstwach skarbowych należy ustalić, czy mają one podlegać przepisom prawa karnego skarbowego, czy też ordynacji podatkowej. W pierwszym przypadku należy użyć

zwrotu: „do przestępstw, przewidzianych w ustawie niniejszej (dekrecie niniejszym), stosuje się przepisy prawa karnego skarbowego“, w drugim — zwrotu: „do przestępstw, przewidzianych w ustawie niniejszej (dekrecie niniejszym), stosuje się przepisy karne ordynacji podatkowej“.

Rozdział 4.

Układ przepisów przejściowych.

§ 27.

1. Przepisy przejściowe mają dostosować dotychczasowy stan prawny do projektowanego porządku prawnego, w szczególności ustalić, w jakim zakresie nowe normy rozciąga się na stosunki, powstałe pod działaniem prawa dotychczasowego. W przepisach przejściowych można więc normować: sprawę utrzymania przez pewien czas instytucyj, które znosi nowy akt ustawodawczy, sposób zakończenia postępowania w sprawach, będących w toku itp.

2. Okoliczność, że pewnego przepisu nie można powiązać z projektowanym układem aktu ustawodawczego, nie usprawiedliwia zamieszczenia tego przepisu w dziale przepisów przejściowych.

Rozdział 5.

Układ przepisów końcowych.

§ 28.

Przepisy końcowe mają zawierać przepisy: 1) o obszarze mocy obowiązującej aktu ustawodawczego, 2) uchylające, 3) wykonawcze, 4) o wejściu w życie aktu ustawodawczego.

§ 29.

1. Obszar mocy obowiązującej aktu ustawodawczego wskazuje się tylko wtedy, gdy 1) akt ma obowiązywać jedynie w części Państwa, a z treści nie wynika, w której mianowicie. 2) chodzi o to, aby w oparciu o art. 81 ust. (3) ustawy konstytucyjnej, a więc drogą pośredniej zmiany przepisów statutu organicznego województwa śląskiego, objąć przepisami aktu województwo śląskie.

2. W przypadku, wymienionym w ust. 1 pkt 1), należy: a) bądź wymienić okręgi administracyjne (sądowe), na które rozciąga się akt, b) bądź wyłączyć okręgi, na które aktu się nie rozciąga. Jeżeli akt dotyczy przedmiotu, objętego art. 4 statutu organicznego województwa śląskiego, należy użyć zwrotu: „ustawa niniejsza (dekret niniejszy) nie obowiązuje w województwie śląskim”. Jeżeli akt dotyczy przedmiotu objętego art. 8a statutu organicznego, należy użyć zwrotu: „ustawa niniejsza (dekret niniejszy) wchodzi w życie w województwie śląskim z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej oświadczenia Prezesa Rady Ministrów o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na tę ustawę (dekret)”. W przypadku użycia tego zwrotu, zamieszcza się go łącznie z przepisem o wejściu w życie aktu ustawodawczego (§ 37).

3. W przypadku, wymienionym w ust. 1 pkt 2), należy, niezależnie od tego, czy akt ustawodawczy dotyczy spraw, objętych art. 4 czy też art. 8a statutu organicznego, użyć zwrotu: „ustawa niniejsza (dekret niniejszy) obowiązuje w całym Państwie”.

4. Nie należy używać dla oznaczenia obszaru mocy obowiązującej aktu ustawodawczego określeń nie opartych na obowiązującym podziale administracyjnym Państwa (np. b. zabór pruski, Małopolska, b. Królestwo Kongresowe, ziemia krakowska).

§ 30.

1. Należy wyczerpująco wyliczać przepisy, które mają utracić moc z dniem wejścia w życie aktu ustawodawczego.

2. W przypadkach szczególnie złożonych wyliczenie należy zamieścić w osobnych przepisach wprowadzających. Przepisy uchylające można wówczas połączyć z przepisami przejściowymi.

3. Należy dążyć do uchylania dotychczasowych przepisów w całości i nie zostawiać w mocy poszczególnych ich części, zwłaszcza pojedynczych artykułów i ustępów.

§ 31.

1. Jeżeli wyczerpujące wyliczenie uchylanych przepisów nie jest możliwe, a chodzi o nadanie aktowi ustawodawczemu charakteru wyłącznego, t. zn. o uchylenie wszelkich dotychczasowych przepisów ogólnych i szczególnych, należy użyć zwrotu: „Równocześnie (z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej, dekretu niniejszego) tracą moc . . . oraz wszelkie przepisy w zakresie, objętym ustawą niniejszą (dekretem niniejszym).”.

2. Wyjątkowo, zwłaszcza jeżeli akt ustawodawczy nie wkracza w dziedzinę praw i obowiązków obywateli, można użyć ogólnego wzoru odwołującego bez szczegółowego wyliczenia.

§ 32.

1. Przy uchylaniu przepisów dotychczasowych nie należy posługiwać się zwrotem „z dniem wejścia w życie tracą moc obowiązującą przepisy sprzeczne z ustawą niniejszą (dekretem niniejszym)”, ponieważ stwierdza on tylko ogólne zasady wykładni.

2. Jeżeli przepisy szczególne mają pozostać w mocy obok nowej normy ogólnej, należy wymienić przepisy, które pozostaną w mocy.

3. Użycie zwrotu ogólnego, podanego w § 31, obok wyliczenia niektórych tylko przepisów szczególnych, jako pozostających w mocy, każe przypuszczać, że wszystkie inne przepisy ogólne i szczególne utraciły moc obowiązującą.

§ 33.

Jeżeli przepis uchylony ma być zastąpiony nowym we wszystkich przypadkach, w których prawo powołuje się na ten przepis uchylony, należy użyć zwrotu: „Ilekroć dotychczasowe akty ustawodawcze powołują się na przepisy, bądź też do tych przepisów odsyłają, należy stosować odpowiednio przepisy (nowego aktu ustawodawczego)”.

§ 34.

1. W przepisie wykonawczym należy wymienić ministra (ministrów) powołanego (ych) do wykonania aktu ustawodawczego.

2. Nie należy wymieniać ministrów, powołanych do wykonania poszczególnych przepisów lub części aktu ustawodawczego i z tego tytułu wymienionych już w tekście aktu, chyba że są oni jednocześnie generalnymi wykonawcami aktu.

3. Jeżeli wykonanie aktu ma być zlecone kilku ministrom, należy w przepisie wykonawczym wymienić ich łącznie, albo też wymienić ministra, któremu powierza się rolę kierowniczą, i ministrów, z którymi ma on działać w porozumieniu.

4. Należy wymieniać szczegółowo ministrów, powołanych do wykonania aktu ustawodawczego, unikać zaś określeń ogólnikowych, jak: „oraz innym właściwym ministrom”, „w porozumieniu z innymi właściwymi (zainteresowanymi) ministrami”.

5. Nie należy w przepisach wykonawczych używać zwrotów: „we właściwym im (ministrom) zakresie działania” lub „każdemu we właściwym mu zakresie działania”.

§ 35.

Przepis wykonawczy może mieć brzmienie następujące:

1) Wykonanie porucza się Prezesowi Rady Ministrów;

2) Wykonanie porucza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrom (wszystkim lub niektórym);

3) Wykonanie porucza się Ministrowi (om) . . . ;

4) Wykonanie porucza się Ministrowi (om) w porozumieniu z Ministrami ;

5) Wykonanie Ministrowi (om) . . . a co do przepisów Ministrom (albo w porozumieniu z Ministrami).

§ 36.

Należy oddzielać stosownym okresem czasu termin wejścia w życie aktu ustawodawczego od daty jego ogłoszenia, a tylko w przypadkach koniecznych wprowadzać w życie akt z dniem ogłoszenia. Termin wejścia w życie można oznaczyć na dzień kalendarzowy, bądź uzależnić go od upływu pewnego czasu od daty ogłoszenia.

§ 37.

Przepis o wejściu w życie może mieć brzmienie następujące:

1) wchodzi w życie z dniem (dzień kalendarzowy);

2) wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia;

3) wchodzi w życie po upływie . . . (dni, miesięcy) od dnia ogłoszenia;

4) wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (forma niepożądana);

5) wchodzi w życie z dniem . . . a w województwie śląskim z dniem (§ 29 ust. 2).

§ 38.

1. W przypadku nadania przepisom o wejściu w życie brzmienia określonego w § 37 pkt 3), dnia ogłoszenia nie wlicza się do biegu terminu. Dzień następujący po ostatnim z wy-

znaczonych dni uważa się za dzień wejścia w życie aktu ustawodawczego.

2. Jeżeli termin oznaczony jest na miesiące, za dzień wejścia w życie uważa się dzień, następujący po upływie oznaczonej liczby miesięcy i po dniu, mającym tę samą datę, co dzień ogłoszenia.

§ 39.

1. Nie należy nadawać aktom ustawodawczym mocy wstecznej, chyba że wymagają tego okoliczności nadzwyczajne bądź szczególny charakter aktu. W szczególności wyjątki te mogą zachodzić:

1) gdy akt ustawodawczy zawiesza na czas określony stosowanie prawa obowiązującego do pewnych faktów, które zaszły pod działaniem tego prawa (ustawa o amnestii, o moratorium);

2) gdy akt nadaje skutki prawne czynnościom, które z powodu wad formy nie miały tych skutków (*lex confirmatoria*);

3) gdy sama racja wydania aktu, wprowadzającego pewien nowy porządek prawny, wymaga częściowego przynajmniej nadania mocy wstecznej jego przepisom. Zachodzi to np. wtedy, gdy dalsze istnienie dotychczasowych spółek uzależnia się od wprowadzenia do ich statutów zmian, przewidzianych w nowym prawie. W tym przypadku należy wyznaczyć odpowiedni termin do zadośćuczynienia nowym przepisom;

4) gdy akt dotyczy tylko administracji, a więc nie reguluje praw i obowiązków obywateli ani też pośrednio na nie wpływa (ustawa legalizująca *ex post facto* wydatki nie przewidziane w budżecie);

5) gdy akt ma charakter interpretacyjny, t. zn. usuwa jedynie niejasności prawa dotychczasowego. Akt taki nie powinien naruszać rzeczy osądzonych (*causae finitae*).

2. Przepis o mocy wstecznej powinien mieć brzmienie następujące: „ustawa niniejsza (dekret niniejszy) obowiązuje od dnia (data wsteczna)”.

3. Jeżeli moc wsteczna wszystkich lub niektórych przepisów aktu wynika z ich treści, staje się zbędnym przepis o mocy wstecznej.

§ 40.

Można postanowić, że termin, od którego zaczną działać poszczególne przepisy aktu ustawodawczego, oznaczy rozporządzenie wykonawcze. Przepis taki należy zamieścić w dziale przepisów przejściowych, odrębnie od przepisu o wejściu w życie aktu ustawodawczego, który się redaguje w brzmieniu, ustalonym w § 37. Zwrot, zależnie od przypadku, może mieć brzmienie następujące: „Termin, od którego zaczną działać przepisy oznaczy rozporządzenie”, albo „Termin rozpoczęcia czynności oznaczy rozporządzenie” itp.

§ 41.

Krótki przepis uchylający można zamieścić łącznie z przepisem o wejściu w życie, na końcu aktu ustawodawczego. W innych przypadkach należy przestrzegać kolejności, ustalonej w § 28.

§ 42.

Wzór przepisów końcowych zawiera załącznik Nr 2.

Dział III.

Układ formalny aktu ustawodawczego.

§ 43.

1. Akty ustawodawcze można dzielić na „części”, części na „działy”, działy na „rozdziały”. Rozdziały dzieli się na artykuły.

2. W kodeksach oraz innych aktach ustawodawczych, normujących rozległe dziedziny prawa, można wprowadzać zamiast lub obok podziału na „części” i „działy” podział na „księgi” i „tytuły”.

3. Podział wyższego stopnia stosować można wtedy, gdy zastosowano podział odpowiedniego stopnia niższego. Od zasady tej możliwe są odchylenia w obrębie poszczególnych grup podziału. Niektóre np. części aktu ustawodawczego mogą się dzielić bezpośrednio na „rozdziały”, bądź niektóre działy bezpośrednio na „artykuły”.

4. Rozdziały numeruje się cyframi arabskimi, wyższe jednostki podziału — cyframi rzymskimi.

5. Nazwy poszczególnych ksiąg, tytułów, części, działów i rozdziałów składają się z wyrazu „księga”, „część”, „dział” itd., z cyfry porządkowej oraz krótkiego ujęcia przedmiotu. Dopuszczalne są oznaczenia, wskazane w § 14 i 15.

§ 44.

1. Aktów ustawodawczych niewielkiego rozmiaru dzielić w zasadzie nie należy. Jeżeli jednak za zastosowaniem podziału przemawia wzgląd na przejrzystość takiego aktu, można wyodrębniać w nim grupy przepisów jednorodnych i oznaczać je osobnymi napisami bez kolejnej numeracji i wskazania jednostki podziału.

2. Wzór dwustopniowego układu ustawodawczego zawiera załącznik Nr 2.

§ 45.

1. Każdą myśl samodzielną należy ujmować w oddzielny artykuł. Artykuł stanowi naogół najniższą jednostkę podziału; należy dążyć do tego, by przepisów, objętych artykułami, nie dzielić. Jeżeli jednak za takim podziałem przemawia wzgląd na przejrzystość przepisu, a układ logiczny nie pozwala na rozbicie myśli na dwa artykuły lub więcej, można wprowadzić podział na ustępy.

2. Artykuły oznacza się skrótem „art.” i kolejną cyfrą arabską z kropką, ustępy zaś — cyfrą arabską z kropką, bez nawiasów, a przy powoływaniu — skrótem „ust.” bez względu na liczbę i przypadek. W kodeksach oraz innych aktach ustawo-

dawczych mających charakter zasadniczy ustępy oznacza się paragrafami (§).

3. Należy unikać w obrębie jednego aktu ustawodawczego rażących różnic w długości artykułów. Należy dążyć do układania artykułów możliwie krótkich.

4. Ustęp powinien zawierać jedno tylko zdanie nadrzędne. Ustępy, zawierające więcej takich zdań, są dopuszczalne wtedy, gdy zdania te rozwijają lub wyjaśniają zasadniczą myśl prawa, wyrażoną w pierwszym zdaniu. W obrębie ustępu nie należy rozpoczynać zdań od nowego wiersza. Zasadę ust. 3 stosuje się tu odpowiednio.

§ 46.

1. Artykuły (ustępy), zawierające wyliczenie, dzieli się na punkty, oznaczane kolejnymi cyframi arabskimi z prawym nawiasem, a przy powoływaniu — skrótem „pkt” bez względu na liczbę i przypadek.

2. Punkty, zawierające wyliczenie, dzieli się na litery, oznaczane małymi literami alfabetu łacińskiego z prawym nawiasem, a przy powoływaniu — skrótem „lit.” bez względu na liczbę i przypadek.

3. Każdy punkt i literę pisze się od nowego wiersza z odpowiednio szerszym marginesem. Punkty rozdziela się średnikami, a litery przecinkami.

4. Przepisy artykułów, podzielone na ustępy, punkty i litery, cytuje się w sposób następujący: „art... ust... pkt... lit...”.

5. Układ graficzny artykułu, podzielonego na ustępy, punkty i litery podaje załącznik Nr 3.

Dział IV.

Nowelizacja aktów ustawodawczych.

§ 47.

1. Należy nowelizować akty ustawodawcze wyraźnym przepisem (*expressis verbis*), unikać zaś nowelizacji opisowej (*pośredniej*).

2. Jedną nowelą można objąć tylko jeden akt ustawodawczy, chyba że wyjątkowo nadanie pełnego wyrazu myśli ustawodawczej wymaga odchylenia od tej zasady.

3. Przy znacznej ilości zmian należy rozważyć możliwość wydania nowego aktu ustawodawczego zamiast noweli.

4. Nie należy nowelizować przepisów b. państw zaborczych, lecz zastępować je przepisami polskimi, zwłaszcza wtedy, gdy przepis, o którego zmianę chodzi, nie ma polskiego tekstu urzędowego.

5. Nowelizuje się zawsze tekst pierwotny, nie zaś tekst noweli.

§ 48.

Zasady § 12 stosuje się również do nowel z tym zastrzeżeniem, że drugą część tytułu rozpoczyna się od wyrazów: „o zmianie...”, lub jeżeli zmian jest kilka, od wyrazów: „o zmianach...”.

§ 49.

1. Całkowity tytuł nowelizowanego aktu ustawodawczego przytacza się tylko raz jeden na początku noweli, następnie używa się go w skrócie (§ 56).

2. Przedmiot nowelizowany ujmuje się w jeden artykuł, podzielony odpowiednio na punkty i litery (§ 46).

3. Każdy nowelizowany artykuł ujmuje się w oddzielny punkt. Jeżeli w jednym artykule wprowadza się kilka zmian, oznacza się je literami.

§ 50.

1. Nowelizowane artykuły (ustępy) należy przytaczać w całkowitym brzmieniu, choćby zmieniano lub skreślano w nich tylko oddzielne wyrazy, chyba że inaczej nakazują względy na przejrzystość noweli.

2. Wzór noweli podaje załącznik Nr 4.

§ 51.

1. Jeżeli liczba zmian jest znaczna, należy przewidzieć upoważnienie do ogłoszenia tekstu jednolitego.

2. Upoważnienie to powinno mieć brzmienie następujące:

„Minister(owie)... ogłosi(szą) w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej jednolity tekst... z uwzględnieniem zmian, wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu (i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów i ustępów).”.

3. Upoważnienia do zmian w numeracji artykułów i ustępów (paragrafów) nie należy zamieszczać w przypadkach, w których mogłoby to wywołać trudności ze względu na utartą praktykę ich powoływania i na orzecznictwo.

4. Jeżeli istnieje tekst jednolity nowelizowanego aktu ustawodawczego, można go przyjąć za podstawę nowelizacji. Jeżeli tego tekstu nie ma, należy w art. 1 noweli przytoczyć tytuł pierwotnego aktu ustawodawczego i wszystkie noweły (§ 56), łącznie z obwieszczeniami o sprostowaniu błędów.

§ 52.

1. Tekst jednolity stanowi załącznik do obwieszczenia ministra, w którym należy przytoczyć upoważnienie do ogłoszenia jednolitego tekstu, wymienić akt ustawodawczy, którego tekst się ogłasza, oraz wszystkie przepisy, które wprowadziły doń zmiany, jeżeli zmiany te znalazły wyraz w jednolitym tekście. Wzór obwieszczenia jest następujący: „Na podstawie art... ogłaszam w załączniku do obwieszczenia niniejszego tekst jednolity... z uwzględnieniem zmian, wynikających z... (i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów i ustępów).”.

2. W obwieszczeniu można również podać tekst przepisów, zawartych w nowelach do tekstu pierwotnego, których, jako nie nowelizujących bezpośrednio tego tekstu, nie zamieszczono w tekście jednolitym.

3. Obwieszczenie nie może zawierać przepisów, ustalających moc obowiązującą jednolitego tekstu od pewnej daty.

§ 53.

1. Tytuł aktu ustawodawczego, ogłaszanego w tekście jednolitym, należy przytoczyć bez daty.

2. Nie należy wprowadzać do tekstu jednolitego zmian, których tekst nie został wyraźnie w akcie ustawodawczym ustalony, a które wynikają jedynie z wykładni ogłoszonych poprzednio przepisów, chyba że zmiany mają charakter wyłącznie formalny i nie wpływają na treść przepisu (dotyczą np. bezspornej zmiany właściwości władzy albo nazwy urzędu).

3. Jeżeli jednak z wykładni przepisu wcześniejszego i późniejszego wynika w sposób niewątpliwy, że przepis wcześniejszy nie obowiązuje, to, jakkolwiek nie został on wyraźnie uchylony, można go oznaczyć w jednolitym tekście jako nie obowiązujący. Stosuje się tu zasady, podane w § 30 — 32.

§ 54.

Teksty jednolite należy ogłaszać w Dzienniku Ustaw bez nieuzasadnionej zwłoki.

Dział V.

Skróty oraz inne uproszczenia.

§ 55.

Jeżeli nazwa władzy, urzędu, instytucji lub zakładu powtarza się często w tekście aktu ustawodawczego, można przytoczyć ją po raz pierwszy w pełnym brzmieniu, a nadal używać skrótu. Skrót można podać w nawiasach obok pełnej nazwy (Pocztowa Kasa Oszczędności — P. K. O.) lub też oznaczyć go zwrotem: „oznaczany(a) będzie w dalszych przepisach ustawy niniejszej (dekretu niniejszego) nazwą”.

§ 56.

1. Jeżeli w tekście aktu ustawodawczego powołuje się kilkakrotnie inny akt ustawodawczy, należy po raz pierwszy przytoczyć całkowity jego tytuł, z oznaczeniem numeru i pozycji oraz, w razie potrzeby, rocznika Dziennika Ustaw, następnie zaś wystarczy przytaczać tytuł aktu bez daty, numeru i pozycji Dziennika Ustaw, albo też rodzaj aktu, jego datę oraz numer i pozycję Dziennika Ustaw. Jeżeli powoływany akt ustawodawczy ogłoszony został w tekście jednolitym, przy pierwszym powołaniu przytacza się tytuł aktu oraz rocznik, numer i pozycję Dziennika Ustaw, w którym tekst ten ogłoszono. W przypadku, gdy powoływany akt był nowelizowany, a tekstu jednolitego nie ma, przytacza się przy pierwszym powołaniu cały tytuł pierwotnego tekstu oraz wszystkie nowele, przy następnych zaś powołaniach tylko tytuł aktu bez daty, numeru i pozycji Dziennika Ustaw.

2. Jeżeli się powołuje pojedynczy przepis aktu, który był nowelizowany, można przytoczyć tylko zmiany, dotyczące powoływanego przepisu.

3. Nowele powołuje się przez oznaczenie rodzaju aktu i daty oraz numeru i pozycji Dziennika Ustaw („zmieniona(nej) ustawą z dnia . . . r. (Dz. U. R. P. Nr... poz...)”).

4. Przy powoływaniu kodeksów polskich lub innych aktów ustawodawczych, mających charakter zasadniczy (prawo o notariacie, prawo o ustroju sądów powszechnych, o ustroju adwokatury itd.), można nie przytaczać rodzaju aktu, daty, numeru i pozycji Dziennika Ustaw.

5. Sposób powoływania aktów ustawodawczych powinien być w obrębie jednego aktu jednolity.

6. Jeżeli zachodzi potrzeba odwołania się w pewnym przepisie aktu ustawodawczego do innego przepisu tego samego aktu, należy to uczynić przez powołanie właściwego artykułu i ustępu bez żadnych dalszych oznaczeń. Zasada ta dotyczy również powoływania w obrębie jednego artykułu poszczególnych ustępów tego samego artykułu.

7. Stosowanie odsyłaczy, o których mowa w ustępie poprzedzającym, należy ograniczać do przypadków oczywiście koniecznych. Nie należy odsyłać do przepisów, które już zawierają odsyłacze.

§ 57.

Liczby, z wyjątkiem dat, wypisuje się słowami. Jeżeli powtarzają się w tekście aktu ustawodawczego, można je oznaczać cyframi.

§ 58.

Przy powoływaniu organów publikacyjnych należy przestrzegać skrótów, których wykaz podaje załącznik Nr 5. Organów publikacyjne, dla których skrótów w tym załączniku nie przewidziano, przytacza się bez skrótów.

CZĘŚĆ II.

ROZPORZĄDZENIA WYKONAWCZE.

§ 59.

1. Przepis rozporządzenia wykonawczego nie może stać w sprzeczności ani z aktem ustawodawczym, na którym się opiera, ani z innymi aktami ustawodawczymi.

2. Rozporządzenie wykonawcze może normować przedmiot, ustawodawczo nie uregulowany, lecz tylko w oparciu o wyraźne upoważnienie aktu ustawodawczego.

§ 60.

Zasady, podane w § 1 — 4, 6 — 11, 14, 15 z wyjątkiem ust. 2 pkt 3), 16, 27, 28, 30 — 39, 41, 43 — 50, 55 — 58 stosuje się odpowiednio do rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów. Rady Ministrów i ministrów, jeżeli w dalszych paragrafach nie ustalono inaczej.

§ 61.

Uzasadnienie sporządza się tylko do projektów rozporządzeń Rady Ministrów. W innych przypadkach opracowanie uzasadnienia zależy od uznania projektodawcy.

§ 62.

1. Tytuł rozporządzenia składa się z trzech części, z których druga jest oznaczeniem daty podpisania rozporządzenia przez Prezesa Rady Ministrów, daty uchwały Rady Ministrów lub podpisania rozporządzenia przez ministra, a jeżeli jest ich kilku — daty podpisania przez ostatniego ministra. Dzień i rok oznacza się cyframi, miesiąc zaś słowami, przy czym skraca się tylko oznaczenie roku (r.).

2. Jeżeli rozporządzenie wydaje kilku ministrów, wymienia się ich w pierwszej części tytułu w zdaniu: „rozporządzenie Ministrów...”.

3. Jeżeli rozporządzenie wydaje jeden minister w porozumieniu z innymi, wymienia się ministrów, z którymi nastąpiło porozumienie, w trzeciej części tytułu (łącznie z podaniem przedmiotu rozporządzenia), w brzmieniu: „...wydane w porozumieniu z Ministrami(em)...”.

4. Nie należy oznaczać w tytule tych części rozporządzenia, które wydano w porozumieniu z innymi ministrami.

5. Jeżeli rozporządzenie zmienia rozporządzenie poprzednie, trzecią część tytułu należy rozpocząć od wyrazów: „o zmianie rozporządzenia...”, opuszczając dalej datę rozporządzenia nowelizowanego i oznaczenie ministra, który je wydał (ministrów, którzy je wydali) oraz ministrów, z którymi nastąpiło porozumienie.

6. Jeżeli do danego aktu ustawodawczego wydaje się kilka rozporządzeń wykonawczych z jednakowym tytułem, pożądaną jest numerowanie ich (rozporządzenie I, rozporządzenie II itd.).

§ 63.

1. Tekst każdego rozporządzenia rozpoczyna się od powołania jego podstawy prawnej w brzmieniu następującym: „Na

podstawie art... ustawy (dekretu)... zarządza się (zarządzam) co następuje:". Wyrazu „zarządzam“ używa się wtedy, gdy rozporządzenie wydaje jeden minister, sam lub w porozumieniu z innymi.

2. Podstawą prawną rozporządzenia może być tylko akt ustawodawczy. Innych przepisów się nie powołuje.

3. Powoływać należy tylko te przepisy aktu ustawodawczego, których wykonaniem jest rozporządzenie.

4. Jeżeli rozporządzenie ma na celu ogólne wykonanie aktu ustawodawczego, należy w podstawie prawnej powołać przepis wykonawczy aktu.

§ 64.

W przepisach ogólnych rozporządzenia można omówić skróty. Omówienie to, gdy chodzi o skróty przy powoływaniu przepisów prawnych, powinno mieć brzmienie następujące:

„Artykuły, powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego ich określenia, oznaczają przepisy ustawy (dekretu)..., paragrafy, powołane bez bliższego określenia, oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.”.

§ 65.

Jeżeli przepisy rozporządzenia rozwijają i objaśniają akt ustawodawczy, można w ich tekście wskazywać, jakich przepisów aktu dotyczą. Wskazówki takie powinny mieć brzmienie następujące:

„Do art.

§ 1.

Do art.

§ 2.“ itd.

§ 66.

1. Rozporządzenie wykonawcze nie może zawierać przepisów karnych, nawet w postaci odwoływania się do odpowiednich przepisów aktu ustawodawczego.

2. W rozporządzeniu wykonawczym nie zamieszcza się przepisów o obszarze mocy obowiązującej, chyba że akt ustawodawczy tego wyraźnie wymaga.

3. W przepisach uchylających nie wymienia się przepisów, opartych na uchylonym akcie ustawodawczym.

4. Przepis wykonawczy zamieszcza się tylko w rozporządzeniach Rady Ministrów.

§ 67.

Zamiast podziału na artykuły stosuje się w rozporządzeniach podział na paragrafy.

§ 68.

1. Należy unikać nowelizacji rozporządzeń. Poza przypadkami wyjątkowymi należy raczej ogłaszać ich nowe teksty.

2. Nie można zamieszczać w rozporządzeniu upoważnienia do ogłoszenia jego jednolitego tekstu.

§ 69.

1. Rozporządzenia wykonawcze, wydane na podstawie aktu ustawodawczego, który następnie został uchylony, upadają wraz z samym aktem. Jeżeli trzeba utrzymać moc rozporządzeń, a przepisy nowego aktu ustawodawczego nie stoją temu na przeszkodzie, należy równocześnie z wejściem w życie tego aktu ogłosić na jego podstawie rozporządzenie, utrzymujące w mocy poprzednie przepisy wykonawcze.

2. Przepis o utrzymaniu w mocy przepisów, które były oparte na uchylonym akcie ustawodawczym, może brzmieć jak następuje: „Przepisy, zawarte w rozporządzeniu(ach)... zachowują moc obowiązującą do czasu wydania nowych rozporządzeń wykonawczych.”.

§ 70.

1. Jeżeli działanie aktu ustawodawczego zależy od wydania rozporządzeń wykonawczych, należy przygotować projekt rozporządzeń równocześnie z projektem aktu.

2. Rozporządzenia wykonawcze można wydawać po ogłoszeniu aktu ustawodawczego, a przed jego wejściem w życie, byleby uzyskiwały moc obowiązującą nie wcześniej niż sam akt ustawodawczy. W tych przypadkach należy wskazać ścisłą datę wejścia w życie rozporządzenia.

3. Można ogłaszać rozporządzenia jednocześnie z aktem ustawodawczym. W tym przypadku data wydania rozporządzenia powinna odpowiadać dacie ogłoszenia aktu ustawodawczego.

SPIS WYRAŻEN NIEWŁĄSCIWYCH. *)

Wyrażenia niewłaściwe.	Wyrażenia poprawne.
<i>Anulować</i> (rozporządzenie dokument).	Unieważnić, znieść, skasować, uchylić.
<i>Akceptować</i> (rachunek).	Uznawać.
Jest <i>aktualne</i> obecnie.	Jest obecnie na czasie.
<i>Aktywny.</i>	Czynny.
<i>Aneks.</i>	Załącznik.
<i>Artykuł handlu.</i>	Przedmiot...
<i>W asyście policji.</i>	Pod dozorem, pod strażą, z udziałem ...
Wymagany tym <i>artykułem</i> okres czasu.	Wymagany w tym artykule czas.
<i>Prowadzić bieżąco</i> wykaz, spis itp.	Uzupełniać stałe wykaz ...
<i>Dlatego, bo...</i>	<i>Dlatego, że ...</i>
<i>Certyfikat.</i>	Zaświadczenie (piśmienne).
<i>Czasokres.</i>	Czas; okres.
<i>Cedować.</i>	Ustępować, przelewać.
<i>Cesja.</i>	Przelew.
<i>Cyrkulacja.</i>	Obieg.
<i>Daty</i> statystyczne.	Dane statystyczne.
Bank <i>dla</i> Przemysłu i Handlu.	Bank Przemysłu i Handlu (Przemysłowo-Handlowy).
Zakład <i>dla</i> badania...	Zakład badania...
<i>Dla</i> użytku władz...	Do użytku władz ...
Nalepka <i>dla</i> przesyłek.	Nalepka do przesyłek.
Opłata <i>dla</i> listów.	Opłata od listów.
Przepisy <i>dla</i> towarów <i>przechraczających</i> granicę.	Przepisy dotyczące towarów przewożonych przez granicę.
Pomieszczenie <i>dla</i> biur.	Pomieszczenie na biura.
W miejscach, <i>dla których</i> ten zakaz jest przewidziany.	...co do ...

*) Materiały do spisu zaczerpnięto w znacznej części ze spisów błędów językowych, opracowanych przez Towarzystwo Krzewienia Poprawności i Kultury Języka.

Wyrażenia niewłaściwe.

Suma potrzebna *dla* uzupełnienia zaliczki.

Wezwanie *do* rozprawy.

Dowody będą złożone najpóźniej *do* roku.

Załatwić sprawę *do* trzech dni.

Pozwolić *w drodze* wyjątku...

Załatwić *w krótkiej drodze*.

Definitywny.

Derogacja.

Desygnować.

Doprowadzić świadka do sądu.

Dotyczący (a) urząd, władza.

Dyzlokacja.

Dysponować.

Eksmitować.

Ewidencja 1. (osób, przedmiotów).

Ewidencja 2. (czynność).

Mieć co *w ewidencji*.

Ewidencyjny.

Elaborat.

Ekspediować.

Ekspert.

Ekspirować.

Ekwiwalent.

Eliminować.

Wyrażenia poprawne.

... **na** uzupełnienie (do uzupełnienia) ...

... **na** rozprawę.

... **w ciągu roku, przed** upływem roku.

... **w ciągu trzech dni, przed** upływem trzech dni.

... **wyjątkowo**.

... **doraźnie, odręcznie**.

Ostateczny, ostatecznie ustalony, ostatecznie określony.

Uchylenie.

Wyznaczyć, przeznaczyć.

Sprowadzić ...

Właściwy, powołany ...

Rozmieszczenie, rozłożenie.

Rozporządzać.

lepiej: **usunąć**.

Wykaz, spis imienny, **spis, rejestr**.

rejestrowanie, prowadzenie wykazu, spisu itp.

Mieć **rejestr** czego, prowadzić **rejestr** czego.

Dotyczący wykazu, **rejestrowy**.

Opracowanie.

Wyprawiać, wysyłać.

(lepiej) **Biegły**.

Upływać, wygasać, tracić ważność.

Równoważnik, równowartość.

Wylączać, usuwać, wykreślać.

Wyrażenia niewłaściwe.

*Fiskalny.**Frankować.**Frekwencja.**Suma globalna.**Gwarancja.**W sprawach głosowanych na posiedzeniu.**Podpisywać imieniem spółki.**Złożyć podanie na imię prezydenta.**Interpretacja.**Incydent.**Indeks.**Ingerencja.**Inkasować.**Inwigilować.**Jeden i ten sam.**Judykatura.**Jak długo... tak długo.**Nie ma jakiegokolwiek podstawy.**Każdocześnie.**Pytania w kierunku winy.**Działanie w kierunku wstrzymania.**Wydane w tym kierunku zarządzenia.**Koncyliacyjno - arbitrażowy.**Komisaryczny zarząd miasta.**Kwalifikowany.*

Wyrażenia poprawne.

Skarbowy.

Opłacać.

Napływ, uczęszczanie, zapełnienie.

...ogólna.

Rękojmia, poręczenie, zabezpieczenie, zapewnienie.

... w których głosowano....

... w imieniu spółki.

... do prezydenta.

(lepiej) wykładnia.

Zajście, zdarzenie.

Skorowidz, wykaz, spis.

Mieszanie się do czegoś, oddziaływanie na co, wkraczanie.

Pobierać.

Czuwać, nadzorować, pilnować.

Ten sam.

Orzecznictwo.

Dopóki... dopóty.

... żadnej podstawy...

Każdej chwili, każdego czasu, za każdym razem.

... co do winy.

... w celu wstrzymania.

... w tym względzie, w tym celu...

Pojednawczo - rozjemczy.

Tymczasowy zarząd miasta.

Wykwalifikowany, z wymaganymi kwalifikacjami.

Wyrażenia niewłaściwe.*Kompetencja.**Konstatować.**Zachować kontakt.**Kardynalny.**Komasacja, skomasowany.**Konflikt.**W konsekwencji należy.**Kreować.**Władze, staraniem których.**Zarządzenia, celem których
jest...**Likwidacja:*

- pożaru
- przeszkody
- zobowiązań, zaległości
- kosztów podróży
- sklepu, zakładu
- zajścia, bójki

*W pierwszej linii.**Legitymacja do wniesienia
skargi.**Wszelkiego rodzaju przed-
siębiorstwa w tej liczbie...**Przepis ma zastosowanie.**Motywacja.**Magazynowanie.***Wyrażenia poprawne.***(lepiej) właściwość.**(lepiej) stwierdzić.**Utrzymać związek, styczność,
porozumienie.**Zasadniczy, główny.**Scalenie, scalony.**Zatarg, starcie, sprzeczność,
spór.**W następstwie tego... wsku-
tek tego... wobec tego...
dlatego...**Tworzyć, stwarzać.**... których staraniem.**... których celem...**(ogólnie) zwinięcie, zamknięcie,
usunięcie.**ugaszenie, stłumienie...**usunięcie...**wyrównanie, zaspokojenie...**uznanie...**zwinięcie, zamknięcie...**położenie kresu, końca...**Poprawnie: likwidacja banku,
firmy, przedsiębiorstwa, spół-
ki—rozwiązanie, zamknięcie.**Przed wszystkim.**Uprawnienie...**... w tym...**... stosuje się.**Uzasadnienie, umotywowanie.**Przechowywanie na składzie,
składanie,*

Wyrażenia niewłaściwe.

*Manipulacja.**Postępowanie na skargę.**Wniosek na umorzenie sprawy.**Najmobierca.**Najmodawca.**Należytość (pieniężna).**Naprowadzać dowody.**Koszta narosłe.**Warunkiem jest nieprzekraczalny wiek lat 30.**Dochodzić roszczenia na drodze powództwa...**Badać na okoliczność...**Kandydat na przyjęcie.**Na zasadzie przepisów.**Niewątpliwym jest...**Ustalenie tej okoliczności obciąża władzę.**W odniesieniu do tej sprawy...**Należy odnieść się do...**Oдноśnie (do) oświadczenia...**Oświadczenie się w poruszonych sprawie.**Przesłać sprawę do oświadczenia się.**Projekt oparty o zasady.**Sąd odmówił wniosкови.**Sprawę załatwia односны urząd.*

Wyrażenia poprawne.

Czynność, postępowanie.**... skutek skargi.****... o umorzenie sprawy.****Najemca.****Wynajmujący.****Należność.****Przytaczać, wskazywać, wymieniać.****Powstałe, wywołane.****... wiek najwyżej...****... w drodze...****... co do...****... do przyjęcia...****Na podstawie...****Niewątpliwe jest...****... jest obowiązkiem władzy, ciąży na władzy.****Co do tej sprawy, co się tyczy tej sprawy.****... zwrócić się do...****Co do... co się tyczy...****Wypowiedzenie się... wydanie opinii...****... do opinii.****... na zasadach.****... nie przychylił się do wniosku, nie uwzględnił wniosku.****... właściwy, odpowiedni ...**

Wyrażenia niewłaściwe.

O ile uzyska na to pozwolenie.

Ustawa *opublikowana*.

Pensjonować (spensjonować).

Personalny.

Po myśli rozporządzenia...

Pod słowem „Zakład” należy rozumieć...

Akta *podlegają* zniszczeniu.

Uchwała *podlega* zatwierdzeniu...

Kandydat nie *podlega* przyjęciu...

Tekst przepisu *pokrywa się* z tekstem...

Lata *policzalne* do emerytury.

Odległość *ponad* pięć kilometrów.

Posiadać egzamin, ukończony kurs, studia.

Urząd jest *w posiadaniu* dokumentów.

Postanowienie.

Powyższe dotyczy...

Podanie *pozostawiono* bez uwzględnienia.

Prewencyjny.

Przedłożyć.

Wyrażenia poprawne.

Jeżeli...

(„o ile” poprawnie, gdy chodzi o warunek ilościowy).

...ogłoszona.

Dać emeryturę, przyznać emeryturę, przenieść w stan spoczynku.

(lepiej) *osobowy*.

Stosownie do ..., zgodnie z ...

Przez wyraz „Zakład”...

...*należy* zniszczyć.

...*wymaga* zatwierdzenia.

...*nie może być* przyjęty.

...*zgadza się* z tekstem, *odpowiada* tekstowi...

...*zaliczalne*...

...*przeszło* ... z górą...

Posiadać *świadectwo egzaminu, ukończenia kursu, studiów*.

Urząd *posiada* dokumenty.

Przepis (w znaczeniu normy prawodawczej).

Uwagi powyższe, wskazówki powyższe, przepisy powyższe dotyczą...

Podania *nie uwzględniono*, podanie *odrzucono*.

Zapobiegawczy.

Przedstawić, złożyć.

Wyrażenia niewłaściwe.

Rachunek *przedłożony* sprawozdaniem.

Należność *przekracza* sto zł.
Urząd *przeprowadza* (usku-
tecznia) zmiany...

Przeprowadza się statystykę
spraw.

Przez przeciąg trzech lat.

Wnieść podanie *przy* dołą-
czeniu dowodów.

Przyjmować udział w pracy.

Przylegające dowody...

Pokrywać potrzeby urzędu.

Prawonastępca.

Prowizoryczny.

Prowizorycznie.

Roszczenia *przedawniają się*
upływem roku.

Odbyć naradę *przy* udziale.

Przy zastosowaniu.

Partycypować.

Pasywny.

Pełne uposażenie.

Podchodzić do sprawy.

Ponad 24 godzin.

Poza doraźną pomocą.

Przekraczać obowiązek.

Przy pomocy narzędzi.

Wyrażenia poprawne.

Rachunek **złożony** w sprawo-
zdaniu, **załączony** do sprawo-
zdania.

(lepiej) **przenosi, przewyższa.**
... **dokonywa zmian.**

... **sporządza się...**

Przez trzy lata, **w ciągu** trzech
lat.

... **załączając** dowody, **wraz**
z załączonymi dowodami...
i załączyć dowody.

... **brać udział...**

Załączone (dołączone) dowody.

Zaspakajać potrzeby...

Następca prawny.

(lepiej) **tymczasowy.**

„ **tymczasowo.**

... **z upływem** roku, **po** roku.

... **z udziałem.**

Z zastosowaniem.

Mieć udział, brać udział, ucze-
stniczyć.

Bierny.

Całkowite...

Ujmować sprawę, **przystępo-**
wać do sprawy.

Dłużej niż 24 godziny, **prze-**
szło...

Oprócz doraźnej pomocy.

Wykraczać przeciw obowią-
zkowi.

Za pomocą...

Wyrażenia niewłaściwe.

Przyrównać z czym.
Z zastrzeżeniem postanowień
ustawy ...

Poddać zatwierdzeniu.
Przysługiwać.
Prawo przysługuje ...
Reaktywować w służbie.
Recepis.

Refundować (sumę, pienią-
dze).

Z reguły kurs trwa trzy lata.
Resort.

Rozchodować (sumę).

Strona nie remonstrowała
przeciwko ...

Remanent.
Rentować się.
Restytuować.
Rzeczoznawca.
Stać w sprzeczności z czym.
Szemat.
Wykładnia w sensie rozsze-
rzającym.

Zarządzenia te spowodowały
obniżenie.

Samoistny urząd.
Segregować.

Serwitut.
Siła ukwalifikowana.

Wyrażenia poprawne.

... do czego.
Z zastrzeżeniami, wynikającymi
z przepisów ustawy ...

Przedstawić do zatwierdzenia.
Służyć.
... służy ...
Powołać z powrotem do służby.
Dowód doręczenia, pokwitowa-
nie.

Zwrócić ...

W zasadzie, zasadniczo ...
Dział władzy, dział administra-
cji, dział.

Wydać, wydatkować, zapisać w
rubrykach rozchodowych.

... nie występowała ...

Pozostałość.
Opłacać się, przynosić dochód.
Przywracać, zwracać.
(lepiej) Biegły.
Nie zgadzać się z czym.
Schemat.
... rozszerzająca.

... doprowadziły do obniże-
nia ...

Samodzielny ...
(lepiej) porządkować, układać.

Służebność.
Wykwalifikowany pracownik,
urzędnik.

Wyrażenia niewłaściwe.
Specyfikacja.

Spedytor, spedycja.
Stabilizować.
Skierowywać.
Tak długo — dopóki.
Tym niemniej.

Translokacja.
Tytułatura służbowa.
Tytułem próby.
Takowy.
Uchwałodawczy (organ).

Udokumentować.
Podanie udokumentowane.
Uprawniać kogo do czego.

Uwidocznć (cennik, taryfę, plan).
Uwidocznć opinię.
Ustalić.

Użyć pomocy.
Ubikacja.
Ukwalifikowana siła.

W skład komisji powołać.
W uwzględnieniu podania...

Wyrażenia poprawne.

Wyszczególnienie, wykaz szczegółowy.

Ekspedytor, ekspedycja.
Ustalać, utrzymywać, utwierdzać.
Kierować.
Dopóty — dopóki.
Nie mniej jednak, nie mniej przeto.

Przeniesienie.
Tytuły służbowe.
(lepiej) na próbę.
Ten, on.
Uchwalający, wydający uchwały.

Poprzec dokumentami.
... z dołączeniem dokumentów.
Upoważniać... dawać komu prawo do...

Umieścić w miejscu widocznym.

Wyrazić...
 (dobrze, jeżeli znaczy, oznaczyć ostatecznie po pewnym przebiegu wahań, wątpliwości, sporów, różnych wynikach badania, w innych przypadkach: **oznaczyć, ustanowić, określić**).

Udzielić... przyjść z pomocą.
Pomieszczenie, lokal.
Wykwalifikowany pracownik, urzędnik.

Do (składu) komisji powołać.
Uwzględniając podanie...

Wyrażenia niewłaściwe.

W częściowej zmianie rozporządzenia ...

Wdrożyć (sprawę, proces).

Wystąpić do kogo o co.

Względnie (jako spójnik).

Wyłuszczyć swoje stanowisko.

Wymóg, wymogi.

Wypośrodkować.

Właściwym jest sąd.

Zarządzenia winne być uzgadniane.

W miejsce czego.

Wskazane jest unikanie błędów.

Wskazany (w podobnym znaczeniu).

Na wypadek ...

Z wyjątkiem wypadków, gdy ...

Za wyjątkiem.

Założyć odwołanie.

Wyrażenia poprawne.

Zmieniając rozporządzenie ...

Wszcząć ...

Zwrócić się do kogo o co.

(w znaczeniu łącznym) i, a także, to jest, to znaczy, czyli, a mianowicie, a właściwie, a raczej, czyli inaczej, inaczej mówiąc, inaczej.

(w znaczeniu rozłącznym) albo, lub, lub też, albo też, czy też, bądź też, a nawet, to znów, a przynajmniej.

(w znaczeniu przeczącym) ani, ani też.

Uwaga. Istnieje jednak przysłówek względnie, np. mówi po polsku względnie dobrze.

Wyjaśnić, określić ...

Wymaganie (a), warunek (ki).

Zbadać, zgłębić.

Właściwy ...

... powinny być ...

Zamiast czego.

Pożądane jest ..., zaleca się unikania ...

Zalecony, pożądany, właściwy, odpowiedni, stosowny.

W przypadku, w razie ...

Z wyjątkiem, gdy ... wtedy, gdy ...

Z wyjątkiem.

Wnieść odwołanie, odwołać się.

Wyrażenia niewłaściwe.

Termin *zapadłości* kuponu.
Zaprzychodować (sumę).
Zarozchodować (sumę).
Zdać sprawozdanie.

Zdjąć sprawę z porządku
 dziennego.

Zatwierdza się wydane zarzą-
 dzenie z *tym, że* ...

Wyjątek z tej zasady.

Zagwarantować.

Złożyć zameldowanie.

Zastępca prawny.

Zastępstwo prawne.

Zasuspendować kogo w urzę-
 dzie.

Przyjąć *do zatwierdzającej*
 wiadomości.

Zlikwidować.

Przepis *znajduje* zastosowa-
 nie, ma zastosowanie.

Zaistnieć.

Warunki *zaistniały*.

Wyrażenia poprawne.

... *płatności* ...

Zapisać na *przychód*.

Zapisać na *rozchód*.

Złożyć sprawozdanie (zwłaszcza
 na piśmie), *zdać sprawę*
 (zwłaszcza ustnie).

Wyłączyć, usunąć sprawę z po-
 rządku *obrad*.

... z (tym) *zastrzeżeniem*, z tą
zmianą, że ... *zastrzegając*,
że, pod warunkiem, że ...
nadmieniając, że ...

.. *od* tej zasady.

(lepiej) *zabezpieczyć, zapewnić*,
dać rękojmię.

... *zawiadomienie, doniesienie*.

Przedstawiciel (pełnomocnik).

Przedstawicielstwo.

Zawiesić w urzędowaniu, w
 służbie.

Przyjąć *do wiadomości i za-*
twierdzić.

Położyć koniec, kres istnieniu,
znieść, umorzyć, zniszczyć
 (patrz likwidacja).

... *stosuje się*.

Zacząć istnieć, brać początek,
pojawić się, powstać, zająć.

... *zaszły, powstały*.

Wzór aktu ustawodawczego.**USTAWA****(DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ)**

o

(Dekret rozpoczyna się od powołania jego podstawy prawnej —
§ 13).

D z i a ł I.**Przepisy ogólne.**

.....

D z i a ł II.

.....

Rozdział 1.

.....

Rozdział 2.

.....

Rozdział 3.**Przepisy karne.**

.....

D z i a ł III.**Przepisy przejściowe.**

.....

**Układ graficzny artykułu, podzielonego na ustępy,
punkty i litery.**

Art.

1.

.....
.....

2.

.....;

1)

.....
.....;

2)

.....;

a)

.....;

b)

.....;

3. itd.

Wzór noweli.

U S T A W A

(DEKRET PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ)

o zmianie (ach).....

Art. 1. W ustawie
dekrecie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia
 r..... o..... (Dz. U. R. P. Nr....., poz.....) wpro-
 wadza się zmiany następujące:

1) art. otrzymuje brzmienie:

.....;

2) dotychczasowa treść art..... staje się ustępem 1, a jako
 ust. 2 umieszcza się przepis (y) w brzmieniu:

„2.....

;

3) do art. dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3.....;

4) po art. zamieszcza się art. a i art.....
 b w brzmieniu:

„Art.... a

„Art.... b

5) w art.

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie: „..... ,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie: „..... ;

6) art. skreśla się;

7) w art. skreśla się ust. ,

Uwaga 1. Jeżeli nowelizuje się tylko jeden przepis aktu ustawodawczego, noweli należy nadać redakcję następującą:

Art. 1. W ustawie
 dekrecie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia r.
 o (Dz. U. R. P. Nr poz.) prze-
 pis art. (ust. pkt. lit.) otrzymuje brzmienie:
 „

Uwaga 2. Jeżeli nowelizowany akt ustawodawczy nie ma numerowanych ustępów, numeracji tej nie stosuje się również w noweli.

Uwaga 3. Jeżeli w nowelizowanym akcie ustawodawczym ustępy są oznaczone cyframi w nawiasach, oznaczeń tych się nie zmienia.

Skróty nazw wydawnictw urzędowych.

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej —	Dz. U. R. P. Nr ..., poz....
Dziennik Ustaw Śląskich —	Dz. U. Śl. Nr ..., poz....
Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych —	Dz. T. i Z. K. Nr ..., poz....
Dziennik Taryf Poczтовых, Teletechnicznych i Radiokomunikacyjnych —	Dz. T. P. T. i R. Nr ..., poz....
Dziennik Urzędowy Głównego Urzędu Miar —	Dz. Urz. G. U. M. Nr ..., poz....
Monitor Polski —	M. P. Nr ..., poz...
Dziennik Urzędowy Ministerstwa ... —	Dz. Urz. Min.... Nr ..., poz....
Zbiór Układów Zbiorowych Pracy ... —	Zb. Ukł. Zb. Pr. Nr ..., poz....

S K O R O W I D Z

do zasad techniki prawodawczej.

(Cyfry oznaczają paragrafy).

Administracyjne władze 24.
Akty ustawodawcze charakteru przejściowego 8.
Alfabet łaciński 46.
Artykuły 45, 46.
Artykuły nowelizowane 49, 50.
Bezprawie 19.
Cytaty 45, 46, 49, 56, 58.
Części aktu ustawodawczego 43.

Data:

- „ aktu 12
- „ rozporządzenia 62, 70.
- „ tekstu jednolitego 53.
- „ wsteczna 39.

Drugorzędne sprawy 6.

Działy 43.

Formalne przepisy 15.

Fragmenty 2

Interpretacyjny akt 39.

Język 10.

Karne przepisy 15, 17 — 26.

- „ „ w rozp. wyk. 66.

Kary 17, 18, 20, 21, 22.

- „ dodatkowe 23.

Kazuistyczna redakcja 4.

Klauzule:

- „ derogacyjna 30 — 33, 41, 66.
- „ mocy wstecznej 39.
- „ obszaru mocy obowiązującej 29, 66.

Klauzule:

- „ słąska 29.
- „ wejścia w życie 36 — 41, 70.
- „ wykonawcza 34, 35, 66.

Kodeksy 9, 12, 56.

Kolejność przepisów końcowych 28, 41.

Konstrukcje prawne 3.

Końcowe przepisy 15, 28, 42, 66.

Księgi 43.

Liczby 57.

Litery 46.

Łączenie przepisów w jednym akcie 8.

Materialne przepisy 15.

Moc wsteczna 39.

Nakazy i zakazy 7, 21.

Neologizmy 10.

Nowelizacja 47 — 54, 56.

- „ przepisów b. państw zaborczych 47.

- „ rozporządzeń wykonawczych 68.

Nowotwory językowe 10.

Numerowanie rozporządzeń wykonawczych 62.

Obliczanie terminu wejścia w życie 38.

Obszar mocy obowiązującej aktu 29.

Obwieszczenia o ogłoszeniu jednolitego tekstu 52.

Odsyłacze 56.

Odwoływanie się do przepisów innego aktu 56.

Ogłaszanie tekstów jednolitych 54.

Ogólne przepisy 8, 14, 18, 25, 31, 32.

Okoliczności obciążające 23.

- „ łagodzące 23.

Ordynacja 12.

- „ podatkowa 26.

Organy publikacyjne 58.

Oznaczanie liczb 57.

Oznaczanie obszaru mocy obowiązującej 29.

Paragrafy 67.

Podpis:

- „ na akcie ustawodawczym 12.

- „ na rozporządzeniu 62

Podstawa nowelizacji 51.

Podstawa prawna dekretu 13.

- „ „ rozporządzenia 63.

Podział aktu ustawodawczego 43 — 46.

Poprawność językowa 10.

Powoływanie:

- " aktów ustawodawczych 49, 56
- " artykułów 45, 56.
- " nazw 55.
- " nowel 56.
- " organów publikacyjnych 58.
- " punktów 46.
- " ustępów 45, 56.

Prawo 12.

- " karne skarbowe 26.

Projekty rozporządzeń 70.

Przedmiot aktu 12.

- " nowelizowany 49.
- " rozporządzenia wykonawczego 59.

Przejściowe przepisy 15, 27.

Przekazywanie przepisów rozporządzeniom wyk. 5.

Przekroczenie rozporządzeń 21.

Przepisy:

- " b. państw zaborczych 47.
- " formalne 15.
- " karne 15, 17 — 26.
- " karne w rozporządzeniach 66.
- " końcowe 15, 28, 42, 66.
- " materialne 15.
- " o obszarze mocy obowiązującej 29, 66,
- " ogólne 8, 14, 18, 25, 31, 32.
- " oparte na uchylonym akcie 66, 69.
- " o wejściu w życie 36 — 41, 70.
- " przejściowe 15, 27.
- " szczególne 8, 18, 25, 31, 32.
- " szczegółowe 15.
- " trwale obowiązujące 8.
- " uchylające 30 — 33, 41, 66.
- " wprowadzające 30.
- " wykonawcze 34, 35, 63, 66.

Przestępstwo 17 — 21, 24 — 26.

- " podatkowe 20.
- " skarbowe 20, 26
- " wykroczenie 20.
- " występki 20.

Przygotowanie aktu ustawodawczego 1.

Przytaczanie:

- " aktów ust. 49, 56.
- " artykułów 45, 56.

Przytaczanie:

- „ kodeksów 56.
- „ nazw władzy, urzędu, instytucji 55.
- „ nowel 56.
- „ organów publikacyjnych 58.
- „ ustępów 45, 56.

Punkty 46.

Redakcja przepisów 4.

Rodzaj aktu 12, 56.

Rozdziały 43.

Rozporządzenia 5, 40, 59 — 70.

- „ kilku ministrów 62.
- „ rozwijające i objaśniające akt ust. 65.
- „ wydawane w porozumieniu z ministrami 62.

Sankcje:

- „ ogólnie 3.
- „ administracyjne 17.
- „ alternatywne 22.
- „ dolna granica 22.
- „ górna „ 22.
- „ karne 17, 22, 23.
- „ łączne 22.
- „ prywatno-prawne 17.
- „ samoistne 22.

Sądy 24.

- „ właściwość 25.

Skróty 14, 46, 49, 55, 56, 64.

Syntetyczne ujęcia 4.

Szczególne przepisy 8, 18, 25, 31, 32.

Szczegółowe przepisy 15.

Szyk wyrazów 10.

Teksty jednolite 51 — 54.

- „ rozporządzeń 68.

Terminy wejścia w życie 36 — 40.

Terminologia 14.

Terminy 9.

- „ techniczne 9.

Treść przepisów ogólnych 14.

- „ „ przejściowych 27.

Tytuł:

- „ aktu 12.
- „ noweli 48, 49.
- „ rozporządzenia 62.

Tytuły 43.

Tytułiki 44.

Uchylające przepisy 30 — 33, 41, 66.

Uchyłanie:

„ aktów ustawodawczych 30 — 33.

„ rozporządzeń 66, 69.

Ujęcia syntetyczne 4.

Układ wyrazów 10.

Upoważnienie do ogłoszenia jednolitego tekstu 51.

Ustępy 45, 46.

Utrzymanie w mocy przepisów opartych na uchylonym akcie 69.

Uzasadnienie:

„ aktu ustawodawczego 11.

„ rozporządzeń wykonawczych 61

„ treści nakazów i zakazów 7.

Wątpliwości przy opracowywaniu aktu 5.

Wejście w życie:

„ aktu ustawodawczego 36 — 41.

„ rozporządzenia 70.

Wina:

„ umyślna 20.

„ nieumyślna 20.

Województwo śląskie 29.

Wprowadzające przepisy 30.

Wstęp:

„ aktu 14.

„ rozporządzenia 63.

Wykładnia 32, 53.

Wykonanie aktu 34, 35.

Wykonawcze przepisy 34, 35, 63, 66.

Wyrazy:

„ których treść i zakres nie mogą być przedmiotowo oznaczone 9.

„ obce 10.

„ wieloznaczne 9.

Wyrazów znaczenie 10.

Wyrażenia:

„ niewłaściwe 10.

„ poprawne 10.

„ różne na oznaczenie tego samego pojęcia 9.

Wzory:

„ klauzuli derogacyjnej 31.

„ „ mocy wstecznej 39.

„ „ obszaru mocy obowiązującej 29.

Wzory:

- „ klauzuli śląskiej 29.
- „ „ wejścia w życie 37
- „ „ wykonawczej 35.
- „ obwieszczenia o ogłoszeniu jednolitego tekstu 52.
- „ przepisów końcowych 42.
- „ oznaczenia terminu wejścia w życie przez rozporządzenie 40.

Zaborcze przepisy 47.

Zagadnienia:

- „ ustawodawcze 2.
- „ zasadnicze 6.

Zastępowanie uchylonych przepisów nowymi 33.

Zdania podrzędne 10.

Zdania i zwroty 7

Zespoły przepisów 16.

Zmiana:

- „ aktów ustawodawczych 47 — 50.
- „ rozporządzeń wykonawczych 62, 68.

Zmiany wprowadzane do jednolitego tekstu 53.

Zwroty 7, 10.
